

Husprojekt Berlin

Karin Z

2007

Innehåll

En byggarbetsplats	3
Under ständigt vräkningshot	3
Med en osäkrad framtid	4

Går du till samma kvarter nattetid finner du barer med billig öl och en välkomnande atmosfär från alla i kvarteret som vaknat till liv. Där finns folkkök och kanske en solidaritetsfest eller konsert. Då träffas de boende i hyreshusen med barerna på botten. Franz, 24, helt klädd i svart med crustväska om höften för tobakspaketet och rullpapper, bor i ett sånt hus. Han huttrar när han rullar sin cigarett för det är vinter nu och stenhuset från 1800-talet släpper in kylan.

När muren föll lämnades många hus i Öst-Berlin övergivna. Aktivister flyttade in i dem och började nyttja dem som sociala, kulturella centran men också som hem. Det finns inte längre hus som är helt ockuperade, inga squats. De boende betalar hyra för några eller alla rum och kallar istället sina bostäder för husprojekt. Husaktivismen är en del av kampen mot kapitalism och gentrifikationen av grannskapet i en växande stad.

En byggarbetsplats

I två och ett halvt år har Lise, 27 bott i ett husprojekt exklusivt för kvinnor och transsexuella. "Det här är en riktigt Do-It-Yourself-autonom bostad," säger Lise och pekar med en pensel mot diskbänken där den röda färgen nästan helt flagnat bort. Det doftar av spenatsås och kaffe i köket. På bordet ligger ett flygblad om husets aktiviteter. I texten står det att huset "är en trygg plats fri från sexism". Bara huvudingången är låst och då alla får röra sig fritt i huset bygger tryggheten på tillit. Totalt är de 28 personer fördelade på 4 våningar med kollektiva kök, på tyska Wohnungsgemeinschaft (WG's). De är alla beroende av varandra för att hålla igång husprojektet. På senare tid har många flyttat ut och rummen är lediga för nya människor som vill engagera sig. Husprojektets liv och överlevnad bygger på men är också sårbar för dynamiken i brinnande och falnande engagemang, in- och utflyttande. Vem som kan flytta in bestäms av det kökskollektiv det lediga rummet tillhör.

Var vecka hålls stormöte och dit bör alla nyinflyttade komma för att introducera sig. Ibland dröjer det, kanske flera veckor, innan Lise vet om ett nytt ansikte är en gäst eller en ny samboende. För att bli accepterad att flytta in anser Lise att det inte borde vara något tvivel om att man är dedikerad till husprojektet. Flygbladet ger vidare informationen att "det här är ett sätt att leva tillsammans när dagens enda accepterade norm är att bilda familj". Husmötena är forumet för att lösa problem och det som håller ihop alla i projektet.

När Lise flyttade in tog hon sig genast an gamla papper, anteckningar, protokoll och kontrakt. Hon fann att många av de problem de har nu var samma som de hade för tio år sen. "Vi återuppbygger ständigt det här huset!" utbrister hon.

De flesta som bor här är inte involverade i andra politiska grupper. De arbetar, studerar eller är artister och konstnärer, dansare och DJ's. De identifierar sig som vänsteraktivister fast inte med erfarenhet från organiserade rörelser. Det är ett autonomt eller anarkistiskt hus, de har ingen styrgrupp, men husmötena är öppna för alla och varderas röst räknas likvärdigt. För att strukturera mötena använder de sig av ett roterande schema för två sekreterare: en som för anteckningar och en som underlättar stämningen och ordningen.

- Det är bara människorna här som projektet vilar på, säger Lise och menar att det är det viktigaste att hålla i åtanke. Därför kan också någons hotade säkerhet vara en tänkbar anledning till intern konflikt och leda till att någon annan blir utkastad. En obehaglig situation som är svår hantera när allas trygghet och husets framtid är byggt på lojalitet och gemensam vilja.

Under ständigt vräkningshot

Franz bor i ett annat slags husprojekt. Alla som bor där är engagerade i olika politiska organisationer och huset är beroende av det stora nätverk de engagemangen skapar. Huset är, likt många andra och även Lises, under ständigt hot om vräkning. Frågan om deras rätt att bo som de vill har intensifierats och polisens metoder har blivit brutalare de senaste åren. Det kräver ett vaket sinne, att vara på sin vakt och beredd på att försvara sitt hem.

- Det blir ett naturligt urval av människor som vill bo här på det sättet, är Franz kommentar om vem som kan flytta in. Det är en stängd, mycket formell struktur som kräver att alla känner och kan lita på varandra. Franz definierar de tre principer som husprojektet vilar på som lojalitet, tillit och respekt.

- Det är en utmaning att bo med 20 andra personer utan att konflikter exploderar!

För att handskas med att eventuella konflikter blåses upp är det här husprojektets lösning också husmöten.

- Vi tror inte på demokrati, det vill säga majoritetens makt, vikten läggs på dialog, säger han och fortsätter: Genom diskussioner försöker vi undvika polarisering inom huset. Konflikter uppstår annars lätt mellan äldre och yngre, olika erfarenheter, ideologier och metoder.

De har inte delat upp huset i WG's som Lises utan är istället ett stort hushåll och använder de tre våningarnas kök gemensamt. Allt praktiskt löses av arbetsgrupper, Arbeitsgemeinschaft, eller AG's. De gör flygblad, affischer, nyhetsbrev och dylikt för det som för tillfället står på husprojektets agenda. I ständigt arbete är antirepressionsgruppen. De håller kontakt med jurister och andra stöttande nätverk eftersom husprojektet är under konstant hot att vräkas. Med AG's öppna för alla boende medan de övergripande besluten fattas på husmötena. Så väver de samman husets göromål med sin politiska idé. Det gör det likt Lises hus och samtidigt är det välartikulerade politiska som skiljer dem åt.

Med en osäkrad framtid

Lise har alltid prioriterat husprojektet framför studier, arbete och annat socialt umgänge. Till en början kände hon en viss skepsis till att bo exkluderande med kvinnor. Hon hade erfarenhet från försök att ockupera hus i Köln men inte alls från någon könsseparatistisk organisering. När hon blev inbjuden att flytta in av en klasskamrat bodde hon i lägenhet med sin dåvarande pojkvän. Förhållandet var i upplösning och hon tvekade inte att försöka bo kollektivt igen.

- Det viktiga för mig är att alla människor bor tryggt men under sina egna premisser, förklarar hon övertygande sin ståndpunkt om att ägna sig åt husprojekt som det fortsatta sätt på vilket hon vill bo. Snart är hon klar med sin vidareutbildning på en socialistisk vuxenskola och möjligen kan hon nu bli antagen till universitet. Hon är beredd på att flytta från Berlin men det ska vara till en liknande boendeform med likasinnade. Hon står inte ut med tanken på att dela lägenhet med folk som inte har mer ut av varandra än att sänka hyreskostnaden.

För Franz är också husprojektet en politisk form av motståndskamp. Hans hus har en tydligare aktivistprofil än Lises och de är försiktigare med vilka de välkomnar att flytta in. De önskar att de vore fler, det behövs för ett starkt projekt, men han betonar precis som Lise vikten av att ha en gemensam värdegrund. Det är inte ett hus för tillfälligt billigt boende. Så länge huset är deras och en kärngrupp av människor bor där stannar också Franz. Den tid han ägnar huset är beroende av pressen från utomstående - grannskapet, polisen, fascister (de använder båda uteslutande den benämningen) - men också konflikter inomhus. Han vill inte att huset ska vara hans politiska huvudfokus och är djupt engagerad i **Anarchist Black Cross** och tidningen **Abolishing the Borders From Below**. Det uppstår aldrig någon riktig konflikt med de övriga aktivisterna om vad han prioriterar. Så länge huset är hans och andras hem kommer det dock stå i första rummet.

- Jag är inte religiös, det är inte som att det är någon uppoffring! Jag gör förstås bara det jag gillar och vill.

I Lises hus känner sig de boende ganska stabila för tillfället medan de för en dialog med banken om att köpa loss huset. De behöver pengar för en auktion om byggnaden som är utlyst men blivit uppskjuten flera gånger. De har inbördes diskuterat andra metoder, som att ockupera igen, för att överta huset. "Just nu är det inte läge att ockupera i Berlin", säger Lise som menar att toleransen från polis och myndigheter är lägre nu än för 15 år sedan. Hela idén med husprojektet är också att utgångspunkten för all aktivism är vad de som bor där för tillfället vill. Lise uttrycker viss bitterhet:

- En del folk håller ständigt i bakhuvudet tanken om möjligheten att flytta ut och överge projektet. Hyresvärden har ingenting att säga till om vem som har rätt bo här. Vi betalar hyra för de flesta rum men utöver det så har vi inget med honom eller henne att göra. Lise tillägger: De kan inte bry sig om hur hög musik vi spelar!

Den friheten är en del av förtjänsten med att bo i det dragiga, om vintern koleldade huset med bara ett badrum och en tvättmaskin och göra alla reparationer själva. Det är Lises och de andras sociala trygghet. I det

här huset vilar goda minnen från möten med alla möjliga människor och en stämning dominerad av solidaritetskänsla.

- Det är viktigt att ha en egen sfär där det finns utrymme för att realisera sina kreativa idéer, tycker Lise som trycker på att problem som finns aldrig är så stora att de skulle kunna ta musten ur husprojektet. Franzhus är också det en symbol för hur kamp för sina ideal verkligen resulterar i någonting. Huset står fortfarande kvar trots alla försök att flytta de boende. Dessa husprojekt för politisk aktivism, konst och kultur är till syvende och sist hem, bostäder och fristäder. Det kan verka otryggt men är extremt viktigt och har länge varit en symbol för Berlinare som vill se en annan social ordning i staden. Det är inte pengarna som ska avgöra standarden på ditt liv. Som Franz uttrycker det:

- Det är helt enkelt viktigt att ha någonstans att bo!

- Det är bra så... flinar han och jag tror han menar att det bara är början.

Det Anarkistiska Biblioteket

Karin Z
Husprojekt Berlin
2007

Tidningen Brand #1 2007

www.anarkistiskabiblioteket.se